

“Espanya és el país de tots, aquesta és la línia roja”

Senyor Jáuregui, us pensàveu que la situació política a Catalunya arribaria fins on ho ha fet?

—Ningú no havia previst un desenllaç tan extrem del debat autonòmic. S’han acumulat un seguit de factors, sobretot en passar la Diada, que em preocupen molt. Entenc que és una qüestió conjuntural, producte de la crisi econòmica, i que ens cal asserenar els ànims per trobar-hi les solucions escaients. No les podem buscar enmig d’un clima antagònic com l’actual.

—El model autonòmic vigent ja està esgotat? S’està esgotant, si més no?

—No. Espanya mostra avui la tendència pendular que ja ha caracteritzat uns altres episodis de la seua història. Ara bé, trenta anys d’èxit autonòmic no poden malbaratar-se en quatre dies, com si fóra un feix de fracassos. Hem passat de considerar el nostre model com a exportable —per la capacitat de compatibilitzar l’autogovern i la singularitat amb la cohesió i la unitat— a fer-lo saltar pels aires. La tensió extremista actual no fa justícia a un model que, durant tres dècades, ens ha permès d’entendre’ns i de col·laborar més que en cap altre moment de la història contemporània.

—Al Congrés dels Diputats parlem amb diputats de CiU. Els heu fet saber la vostra sorpresa?

—Diria que hi ha dos tipus de converses. El sector més jove alberga una aspiració independentista més acusada, mentre els més veterans, en canvi, no tenen gens clar que això beneficie Catalunya: és un sector més institucional, més respectuós amb el marc legal de què ens vam dotar. Amb tot, ara mateix veig molt fracturada l’ànima del catalanisme.

—Una fractura generacional?

—Em fa l’efecte que sí, i és això que em neguiteja. Per què s’ha encès la flama independentista entre els més joves? Sempre ens hem esforçat molt a integrar Catalunya, una Catalunya autogovernada

Ramón Jáuregui, ex-ministre de la Presidència, és el portaveu del PSOE a la comissió constitucional. Ex-‘vice-lehendakari’ i ex-eurodiputat, és molt proper a Alfredo Pérez Rubalcaba. “És urgent que el PSC clarifique la seua posició, i ho hem de fer junts”, afirma ací.

da dins d’una Espanya moderna. Hi ha el debat sobre el finançament i la singularitat catalana, debats seriosos que cal acarar, però ningú no ha d’oblidar l’enorme esforç de l’estat durant els últims vuit anys. Per exemple, una aposta estatutària absolutament sincera, amb 300 articles fets paraula a paraula, coma a coma; la sentència del Constitucional va significar un greuge, és clar que sí, però la majoria de l’Estatut es va mantenir intacte. Penseu també en el model de finançament, molt més just amb Catalunya que tots els anteriors i que inclou un percentatge d’inversions de l’estat amb relació al PIB. Les inversions a l’AVE, a l’aeroport del Prat, la transmissió de seus centrals de Madrid cap a Barcelona... La crisi econòmica, el greuge de la sentència del Constitucional i una campanya rampant anticatalana han provocat aquest clima que no fa justícia als continguts objectius de l’aposta política pel respecte a

EEF

la identitat cultural, històrica, política i autonòmica de Catalunya.

—A parer vostre, i vist amb perspectiva, els dos governs tripartits encapçalats pel PSC entre el 2003 i el 2010 van ser més positius o negatius?

—És molt fàcil tenir una visió crítica. Els intents de l’esquerra catalana d’anar més enllà que el nacionalisme català tradicional ens passen una factura històrica molt greu, ara.

—L’abstenció del PSC a la resolució del Parlament català que demana la celebració d’una consulta popular sobre l’autodeterminació, tampoc no us deu haver agradat gaire...

—Al PSC també conviuen dues pulsions diferents. Són dues visions que hem d’estructurar en un sol projecte. Respecte que s’hi hagen generat aquests dos corrents, però és urgent que el PSC definesca amb claredat el seu projecte, i crec que només ho pot fer a l’entorn

del federalisme. Un model que hem de defensar amb contundència i que ha de servir per a encaixar el catalanisme al si d'Espanya i d'Europa.

—**Què us ha semblat la defenestració recent de significades personalitats del PSC?**

—No entraré en qüestions orgàniques, allò que em sembla urgent és que el PSC clarifiqui la seua posició, i ho hem de fer junts. El PSC ha d'ocupar, amb convicció, l'espai de l'autogovern federal per a Catalunya. Malauradament, Artur Mas i CiU han optat per una posició extremista, independentista, i ara el PSC té un amplíssim espai representatiu: el del catalanisme que comparteix identitats i que proposa una organització racional del poder a través de cercles concèntrics de subsidiarietat, tal com requereix la globalització que vivim.

—**És possible un model estatal més federalitzant?**

—El model autonòmic espanyol no té res a envejar, quant a capacitat d'autogovern, a sistemes federals d'arreu del món. No es pot devaluar per una qüestió semàntica, perquè a més ha tingut l'habilitat de no marcar clarament un camí d'homologació absoluta a una realitat tan complexa com ho és l'espanyola. Desgraciadament, però, hi ha una pulsio antiautonòmica, antifederal, tant a l'independentisme català i basc com al discurs espanyol, especialment madrileny, que culpa les autonomies de tots els mals. El perfeccionament del model autonòmic, a través del federalisme, és l'única eixida.

—**De quina manera, concretament?**

—En primer lloc, el problema de finançament no sols afecta Catalunya, sinó tot l'estat: ingressa menys diners per culpa de la crisi i els ha de repartir entre ell, les comunitats autònomes i els ajuntaments. Ens cal una reflexió profunda

a propòsit d'això, i si s'escau, que se'n deriven mandats constitucionals.

—**Quins canvis més caldria fer?**

—El nostre sistema legislatiu s'adiu amb un model federal? De cap manera. Quan parlem de reformar el Senat, ja ho liquidem en una línia, és una proposta que hem fet tantes vegades que ha perdut entitat. Però parlem d'un Senat de 100 o 120 persones, representants de les autonomies, *länder* o estats, com en vulguem dir, amb una influència molt més gran sobre la política espanyola que no han tingut mai. Ara no en tenen cap, només se'ls crida de tant en tant a una conferència de presidents. Passarien a participar en el procés de construcció de la voluntat política espanyola, que tindria una importància tremenda.

També caldria especificar amb precisió el repartiment competencial, des d'un punt de vista constitucional, amb una reforma de la Carta Magna en tot d'aspectes, no sols els de caire territorial: és l'hora de dir a la ciutadania que l'hem de retocar, la Constitució, perquè hem sacralitzat el consens d'aleshores sense abordar, en canvi, transformacions i realitats completament noves. L'actual, només l'hem aprovada els qui tenim més de 55 anys, una anomalia absoluta: no existien Internet ni la globalització, no érem un país d'immigració ni es parlava d'Europa. Atendre els nous drets i les reformes territorials que ens calen és una urgència nacional. Una constitucionalització de les competències autonòmiques pot resultar procedent, i seria una passa federalitzant. I encara en podríem fer alguns més, de canvis.

—**Resulta suggerent, reconvertir el Senat? Avui se la considera una cambra innòcua, pràcticament. Calmaria això els anhels sobiranistes? Per què no va impulsar-la abans Zapatero?**

—La proposta federalitzant no busca convèncer els independentistes: aquests, ja tenim clar que volen marxar. Aspirem a convèncer la majoria de conciutadans que aquesta seria la millor manera d'organitzar l'estat. Convertiríem el Senat en una cambra territorial semblant a l'alemanya, seria una revolució enorme.

—**Veieu Rajoy en aquest debat?**

—No, però espere que el PP deixi d'actuar com va fent des de l'any 2000. Em sap bastant greu coincidir amb el president Mas, però és cert: el PP s'ha

“Els intents de l’esquerra catalana d’anar més enllà del nacionalisme tradicional ens passen una factura històrica molt greu”

convertit en una màquina de fabricar independentistes.

—Sobre la Constitució, vós mateix heu dit que no s’han de poder superar les “línies roges”. Quines?

—No parlem d’un estat confederal ni de la creació dels estats-nació, com als segles XVIII i XIX... Això, Espanya ja va fer-ho centenars d’anys enrere. Espanya és el país de tots, aquesta és la línia roja. Per tant, el subjecte legitimador de qualsevol decisió segregacionista no pot ser-ho un territori per si mateix. Aquest no és el federalisme que jo defenso: jo parlo de cercles concèntrics que permeten compartir identitats i donen resposta als problemes que tenim. No contemplem una reforma de la Constitució que ens col·loque davant un paper en blanc.

—“Espanya no pot ser una agregació de nacions”, heu afirmat recentment. En canvi, Zapatero va parlar de “nació de nacions”. Es va excedir?

—Aquella era una referència més cultural o històrica. La configuració d’Espanya és la que és, encara que algunes nacionalitats siguin interpretades com a nació, tal com va fer el Parlament català. Em sembla raonable, això. És una nació que a la Constitució s’anomena nacionalitat i que pot integrar-se amb tantes peculiaritats com vulga. Una altra cosa, molt diferent, seria crear un estat independent.

—Al PSOE, com al PSC, hi ha dues ànimes? És un partit federal portes endins, però no ho és portes enfora?

—Hi ha una unitat de criteri important. Els problemes, arriben a l’hora de parlar de les asimetries o de les particularitats dins d’un estat comú. Com a tots els estats federals, hi ha pressions interterritorials, és una cosa ben natural. En el cas espanyol, la bilateralitat basca o catalana no encaixa amb tanta facilitat, però em sembla una dinàmica lògica. El PSOE està ben unit al voltant d’aquesta línia, que encara serà al centre del debat els propers cinc o sis anys. Aquesta línia que planteja el Partit Socialista és la que em sembla que triomfarà finalment, per

EFE

comptes de les pulsions independentista i recentralitzadora que la crisi ha animat.

—Vau conèixer de prop l’anomenat pla Ibarretxe i la consulta que duia aparellada, que a la fi no es va produir. Mas sí que la durà endavant, tal com ha anunciat?

—Espere que no. Ara bé, la meua oposició no és tan jurídica —que també, perquè una decisió com aquesta, de ser o no ser, no es pot prendre a un únic lloc— com d’un altre tipus: vull convèncer els catalans que les qüestions d’aquesta mena no es poden decidir un dia i per sempre més. La mateixa nit electoral d’una suposada consulta pot alterar-se una majoria: els sentiments són dinàmics, i qui ha votat una cosa, aquella mateixa nit potser li entra la por i ja pensa tot el contrari. Si analitzeu les enquestes del CIS efectuades a Catalunya del 1984 al 2010, només el 35% se senten catalans o espanyols en exclusiva. Per molt empipada que estiga una societat a causa del finançament, de les autopistes o pel que siga, una decisió amb una transcendència històrica tan gran com aquesta no pot resoldre’s mitjançant una consulta puntual en un dia concret. Seria una irresponsabilitat

enorme, amb la intenció tramposa de demanar a la ciutadania què pensa sobre l’autodeterminació.

—Qui ho ha de decidir, doncs?

—És als responsables públics, que ens correspon interpretar el sentit del carrer, negociar, consensuar una proposta i després —aleshores sí— que el poble la refrende o no. Cal que entre tots n’elevem una. No es pot fer una consulta en abstracte que només produirà enfrontaments i posicions encontrades. És una decisió que no es correspondria amb la situació tan complexa que vivim en aquest moment. No em sembla malament que es consulte la ciutadania, però amb propostes concretes: apel·lar a la democràcia directa pot fer que aquella mateixa nit n’hi haja que canvien de parer, o que n’hi haja que no saben ben bé què significa. Són consultes sotmeses a una manipulació sentimental, més que no a una racionalitat decisòria.

—El proper 21 d’octubre hi ha eleccions al País Basc, i és probable que les dues forces més votades —i amb més escons— siguin el PNB i Bildu. Us genera inquietud que hi pugui haver un efecte contagi del procés que viu Catalunya, malgrat les distàncies que hi ha marcat Íñigo Urkullu, el candidat del PNB?

—Sincerament, no ho veig. Bildu sí que està en una posició de nacionalisme extrem, té un perfil més nítid, mentre el PNB mira de cuidar el seu electorat més moderat, que òbviament no vol perdre. Probablement els uns i els altres tenen el desig comú de fer un estat, però al País Basc això no resulta possible. No hi ha una cohesió de país, molts electors nacionalistes no volen deixar de pertànyer a Espanya. Seria un projecte que de seguida migpartiria en dos el País Basc, perquè Àlaba i una part de Biscaia no s’hi sentirien integrades, alhora que allunyarien per sempre més qualsevol possibilitat d’entesa amb Navarra. Les proclames radicals de Bildu i del PNB són retòrica pura. Nosaltres, els socialistes, representem un paper més conciliador, més raonable, de defensa de l’autogovern i de respecte a la singularitat, fonamental en la construcció de la pau i en la gestió de la societat post-ETA. Tant de bo tot això siga valorat pels electors bascos.

Víctor Maceda